

IZVJEŠTAJ

o posjeti ministra javne uprave, mr Marasha Dukaja, Parizu, Republika Francuska, 17-20. marta 2024. godine

I UVOD

Ministar javne uprave, **mr Marash Dukaj**, u periodu od od 17. do 20. marta 2024. godine, boravio je radnoj posjeti **Parizu, Republika Francuska**.

Pored ministra **Dukaja**, u delegaciji Crne Gore bili su: državni sekretar Naim Gjokaj, generalna direktorica Marija Hajduković i samostalni savjetnik Lek Lucgjonaj.

Podršku tokom posjete su pružili ambasador Crne Gore u Republici Francuskoj, gospodin Ivan Ivanišević i druga sekretarka Dragana Konjević.

U kontekstu posjete, crnogorska delegacija se susrela sa: ministrom transformacije i javnih službi Stanislasom Gerinijem, generalnim direktorom Agencije za sajber bezbjednost (ANSSI) Vensanom Stribelom, direktorom za globalne odnose OECD-a Andreasom Šalom i direktoricom Insitututa za javnu upravu Marivon le Brinjon (danas INSP, nekadašnja ENA).

II AKTIVNOSTI

Posjeta ministra Dukaja, ujedno prva posjeta jednog crnogorskog ministra zaduženog za javnu upravu Francuskoj, bila je višestruko uspješna. S naše strane afirmisane su teme i projekti od značaja kako za proces pridruživanja Evropskoj uniji, tako i u kontekstu postojećih (RESPA) i novih (Regionalni centar za sajber bezbjednost) međunarodnih organizacija sa sjedištem u Crnoj Gori.

Naročita pažnja posvećena je daljem unapređivanju bilateralne saradnje u oblasti javne uprave, koja bi trebalo da rezultira dodatnim angažmanom francuskih eksperata u Crnoj Gori. Dodatno, dogovoren je i zajednički rad na usklađivanju Pisma o namjeri za saradnju u oblasti javne uprave, koji bi trebalo da rezultira i posjetom ministra Gerinija Crnoj Gori.

Tokom razgovora sa ministrom transformacije i javnih službi, Stanislasom Gerinijem, ministar Dukaj je iskazao zadovoljstvo činjenicom da je Francuska jedan od naših ključnih partnera. Upoznao je sagovornika i sa jednim od ključnih nacionalnih projekata – otvaranje Nacionalne agencije za sajber bezbjednost, koje je planirano do kraja ove godine nakon što Evropska komisija da pozitivno mišljenje na Nacrt zakona o informacionoj bezbjednosti koji je u finalnoj fazu isaglašavanja s pravnom tekovinom Evropske unije. Izvijestio je, takođe, o pristupanju Crne Gore programu Evropske unije „Digitalna Evropa”, ujedno istakavši viziju Strategije reforme javne uprave 2022 – 2026 i Strategije digitalne transformacije 2022-2026. u cilju uspostavljanja profesionalne javna uprava koja kvalitetno pruža usluge krajnjim korisnicima i ima adekvatne kapacitete za pristupanje Evropskoj uniji.

Ministar Gerini je podržavao namjere Crne Gore da permanentno ulaže u javnu upravu, ističući da je potrebno voditi računa o servisima i sistemima, ali i o državnim službenicima odnosno onima koji čine srž sistema javne uprave.

Gerini je kazao da je Francuska spremna da prenese svoja iskustva, osnaži ekspertsku pomoć Crnoj Gori, kao i da finansira stipendije za obuke određenog broja crnogorskih javnih funkcionera u Francuskoj (u Nacionalnom institutu za državnu upravu – INSP, bivšoj ENI). Kako bi sve navedeno formalno bilo moguće i bliže definisano, zajednički je dogovoreno **usaglašavanje, a zatim i potpisivanje Pisma namjere o saradnji** između dva ministarstva u ovoj oblasti kojim bi se definisali dalji pravci i modaliteti saradnje. Cilj je da se Pismo namjere o saradnji potpiše prilikom posjete predstavnika Vlade Republike Francuske Crnoj Gori krajem aprila 2024. godine u Podgorici, kada je i planirano otvaranje **Regionalnog centra za sajber bezbjednost (WBC3)** kojim će se postaviti novi temelji u tri prioritetne oblasti - jačanje sajber bezbjednosti, regionalna saradnja i proces evropske integracije.

S tim u vezi, ministar Dukaj je uputio poziv francuskom kolegi da, zajedno sa drugim francuskim i slovenačkim visokim državnim predstavnicima, prisustvuje otvaranju Centra u aprilu. Prenio je odlučnost da se za sprovođenje zadatog obećanja lično založi kako se ni na koji način ne bi dovelo u pitanje uspostavljeno partnersko povjerenje i kredibilitet.

U razgovoru sa generalnim direktorom Agencije za sajber bezbjednost (ANSSI) Vensanom Stribelom, ministar Dukaj je predstavio ključne prioritete i postignuća Ministarstva javne uprave u oblasti digitalizacije i sajber bezbjednosti. Informisao je da je crnogorsko Ministarstvo u finalnoj fazi usaglašavanja Zakona o informacionoj bezbjednosti sa pravnom tekovinom Evropske unije. Time će se normativno utvrditi nadležnosti Agencije za sajber bezbjednost čijim uspostavljanjem se dodatno osnažuju administrativni kapaciteti u ovoj oblasti. Takođe je istakao da je u Ministarstvu javne uprave formiran Vladin CIRT sa funkcijom bezbjednosno-operativnog centra koji ima ulogu sprečavanja incidenata i vrši monitoring uspostavljenog sajber ekosistema 24/7.

Direktor Agencije za sajber bezbjednost (ANSSI) Stribel se zahvalio ministru Dukaju na posjeti i upoznao nas je sa aktivnostima ovog francuskog organa koji obezbjeđuje sajber bezbjednost javnih sistema (u prvom redu ministarstava) u Francuskoj. ANSII djeluje u sinergiji sa Međuresornim digitalnim odjeljenjem (DINUM) koje se koncentriše na digitalizaciju javnih sistema.

Zajednički je pozdravljena namjera da se u Crnoj Gori osnuje Regionalni centar za sajber bezbjednost i razvoj sajber kapaciteta Zapadnog Balkana (WB3C), a sagovornici su razgovarali i o mogućnostima za pružanje nove ekspertske pomoći i podrške ANSII-a u predstojećem periodu, u sret otvaranju crnogorske Nacionalne agencije za sajber bezbjednost. Razgovor se vodio i na temu mogućnostima za slanje ekspertske podrške i pomoći Crne Gore tokom Olimpijskih i Paraolimpijskih igara u Francuskoj.

Dogovoreno je i da se nastave kontakti kako bi se dodatno unaprijedili modeli za koordinaciju i preventivno djelovanje, ali i omogućilo zajedničko suprotstavljanje potencijalnim sajber prijetnjama.

Razgovor sa direktorom za globalne odnose OECD-a Andreasom Šalom bio je, prije svega, usmjeren na modalitete dalje saradnje u domenu javne uprave i tim povodom ministar Dukaj se zahvalio za kontinuiran angažman SIGMA eksperata. Ministar Dukaj je ukazao na okvir zakonodavne reforme koja se sprovodi kako bi se osigurala puna kompatibilnost sa evropskom

tekovinom u oblasti reforme javne uprave koja predstavlja jedan od temeljnih stubova našeg procesa pridruživanja Evropskoj uniji.

Poseban fokus razgovora stavljen je na mogućnost saradnje na promociji OECD standarda u domenu javne uprave, kako kroz organizaciju događaja, tako i posredstvom RESPA sekretarijata, u kojem će od septembra biti angažovan i novi francuski rezidentni ekspert. U tom smislu, sagovornici su iskazali spremnost za ispitivanje mogućnosti za saradnju i obostrano potvrdili zainteresovanost da kroz seriju zajedničkih aktivnosti doprinesu radu ove međunarodne organizacije.

Govoreći o odnosima sa Crnom Gorom, direktor za globalne odnose OECD-a Andreas Šal je istakao zadovoljstvo saradnjom na brojnim nivoima, ujedno iskazavši zahvalnost i poštovanje za efikasnu saradnju sa brojnim crnogorskim institucijama i prenio da će novo izdanje publikacije „Competitiveness Outlook 2023“ biti objavljeno u junu 2024, a da će poziv za prisustvo ovom događaju biti upućen crnogorskom ministru finansija.

Imajući u vidu posebnu pažnju koju Crna Gora pridaje procesu digitalizacije i unapređenju kapaciteta za sajber bezbjednost, direktor Šal je ponudio da poziv za prisustvo junskom događaju bude upućen i ministru Dukaju koji bi – ukoliko je to za Crnu Goru interesantno i prihvatljivo – mogao učestvovati na odvojenom panelu posvećenom i osmišljenom upravo za prezentaciju Regionalnog centra za sajber bezbjednost, čime bi OECD pomogao međunarodnu promociju ovog izrazito važnog projekta.

U kontekstu razgovora sa direktoricom Insitututa za javnu upravu (INSP) Marivon le Brinjone, predstavljajući planirane aktivnosti na polju reforme javne uprave u Crnoj Gori, ministar Dukaj je posebno izdvojio potrebu permanentnog ulaganja u kadrovske kapacitete. On je fokus stavio kako na edukaciju državnih službenika i namještenika, koji treba da djeluju u kontekstu naših pristupnih pregovora za članstvo u EU, tako i u svjetlu rastućih potreba da se djeluje saglasno evropskim smjernicama nakon učlanjenja Crne Gore. U tom svjetlu, ministar Dukaj je predložio ažuriranje postojećeg Memoranduma o saradnji između INSP-a i Uprave za ljudske resurse Crne Gore, kako bi se kontinuirano kvalitetna saradnja prilagodila novim okolnostima i realnim potrebama crnogorske državne administracije.

Direktorica INSP Marivon le Brinjone je zahvalila na posjeti i ukratko predstavila opseg djelovanja INSP-a, kao i aktuelnu obrazovnu i programsku strukturu, ističući spremnost da – na osnovu iskazanih potreba crnogorske javne uprave – u programe budu uključeni i polaznici iz Crne Gore. Prihvatila je i inicijativu da se sa Upravom za ljudske resurse započnu razgovori o novom memorandumu o saradnji, u koji bi se uveli i novi elementi i aktuelna tematika kurseva koje nudi INSP.

Dogovoreno je da se razmjena dokumentacije i nacrti pisama obave posredstvom Ambasade Crne Gore u Parizu, kao i da Ambasada posreduje u komunikaciji i eventualnoj razmjeni posjeta između INSP i Uprave za ljudske resurse, sa ciljem postizanja saglasnosti o novom memorandumu o saradnji.